ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
_____ № _____

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо розрахунку рівня тіньової економіки

І. Загальні питання

1. Ці Методичні рекомендації розроблені з метою оцінки рівня тіньової економіки в національній економіці в цілому та за окремими видами економічної діяльності шляхом непрямого обчислення на макроекономічному рівні вартості товарів (робіт, послуг), яка навмисно завищується або занижується суб'єктами господарювання у статистичній звітності.

2. Для цілей цих Методичних рекомендацій терміни вживаються в такому значенні:

експертна оцінка – дані, отримані шляхом вибіркового опитування експертів на добровільній основі;

тіньова економіка – незареєстрована в установленому порядку економічна діяльність суб'єкта господарювання, результати якої беруть участь у створенні валового національного доходу, але не охоплюються повною мірою офіційною статистикою, і, як наслідок, уникають податкових зобов'язань перед державою, характеризуються порушенням законодавчо встановлених норм

3. Ці Методичні рекомендації визначають основні показники та методи розрахунку тіньової економіки для визначення її рівня у співвідношенні до офіційного ВВП. Розрахунок рівня тіньової економіки базується на підставі офіційної статистичної звітності щодо економічного та соціального розвитку держави.

4. Вхідною інформацією для розрахунку рівня тіньової економіки є статистична звітність зареєстрованих суб'єктів господарювання, що базується на показниках бухгалтерського обліку, результатах експертної оцінки щодо обсягів

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00
Мінекономіки
2552-20 від 07.12.2020 16:05:29

тіньової економіки, вибіркових опитувань суб'єктів господарювання та обстежень домогосподарств.

5. Органи виконавчої влади в межах своєї компетенції можуть використовувати ці Методичні рекомендації для оцінки рівня тіньової економіки під час прийняття управлінських рішень.

II. Причини утворення тіньової економіки та методи розрахунку її рівня

6. Причинами утворення тіньової економіки є:

нерівномірність розподілу доходів, наявна в діючій у країні системі економічних відносин, наслідком якої є загострення відчуття несправедливості, що призводить до заниження суб'єктами господарювання відомостей про отримані доходи;

низький рівень морально-етичних норм та правосвідомості, за якого прийнятним є здійснення:

- незаконної діяльності або видів діяльності, щодо яких є спеціальна заборона, установлена законодавством України, з наміром отримати дохід, джерело походження якого є незаконним;
- незареєстрованої діяльності з метою уникнення сплати податків, зборів (обов'язкових платежів);
- корупційних діянь;

політична нестабільність, що спонукає суб'єктів господарювання до часткового виведення активів у тіньовий сектор з метою зменшення ризиків їх втрати;

недосконаліть судової системи країни, основними недоліками якої експерти визначають недостатню інституційну спроможність та незалежність гілок судової системи, як наслідок, низький рівень суспільної довіри до неї;

нестабільне податкове законодавство, наявність у ньому низки винятків та пільг, що формує передумови для ухилення суб'єктами господарювання – платниками податків від його виконання; складне податкове адміністрування;

низький рівень захисту прав власності, за якого наслідком є застосування суб'єктами господарювання схем виведення фінансових ресурсів за межі країни, у тому числі нелегальними каналами.

7. Для інтегральної оцінки рівня тіньової економіки в Україні застосовуються методи, усереднене значення результатів яких представляє характеристику стану і тенденцій розвитку тіньової економіки.

Найбільш прийнятними для визначення обсягів тіньової економіки в умовах наявної статистичної бази є такі методи:

"витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги";

електричний;

збитковості підприємств;

монетарний.

Метод збитковості підприємств застосовується для оцінки мінімального та максимального коефіцієнтів, у межах яких перебуває рівень тіньової економіки.

III. Розрахунок рівня тіньової економіки за методом "витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги"

8. Обчислення рівня тіньової економіки за методом "витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги " полягає у виявленні наявності перевищення споживчих грошових витрат населення на придбання товарів і послуг над загальним обсягом продажу населенню товарів і послуг усіма суб'єктами господарювання в легальному секторі економіки.

Цей метод є прямим та застосовується для розрахунку макроекономічних параметрів тіньової економіки.

9. У цих Методичних рекомендаціях діяльність домогосподарств з виготовлення товарів власного виробництва для своїх потреб чи потреб членів своєї сім'ї (сектор натурального самозабезпечення) не вважається тіньовою економікою.

Дані щодо витрат домогосподарств отримуються шляхом вибіркового обстеження умов життя домогосподарств на добровільній основі, а дані щодо загального обсягу продажу населенню товарів суб'єктами господарювання – шляхом статистичної звітності (обов'язкові дані).

10. Споживчі грошові витрати домогосподарств на придбання товарів та послуг у періоді, що аналізується ($B_{гр\ спож\ t}$), визначаються як добуток суми споживчих грошових витрат у середньому на одне домогосподарство за місяць на придбання товарів ($B_{гр\ спож\ тов\ 1\ дом/міс\ t}$) і придбання послуг ($B_{гр\ спож\ посл\ 1\ дом/міс\ t}$), кількості домогосподарств ($K_{дом\ t}$) та кількості місяців у періоді, що аналізується.

11. У результаті застосування різних методичних підходів для отримання вхідної інформації для розрахунку тіньової економіки за методом "витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги" споживчі грошові витрати домогосподарств на придбання товарів у періоді, що аналізується ($B_{гр\ спож\ тов\ t}$), та

споживчі грошові витрати на придбання послуг у періоді, що аналізується ($B_{гр\ спож\ посл\ t}$), коригуються на коефіцієнт ($K_{кор\ t}$), що визначається за такою формулою:

$$K_{кор\ t} = \frac{ВН_t - Тр_{соц\ t} - СП_{загот\ t}}{B_{гр\ спож\ t}}, \quad (3.1)$$

де $ВН_t$ – витрати населення на придбання товарів та послуг у періоді, що аналізується (млн грн);

$Тр_{соц\ t}$ – соціальні трансферти в періоді, що аналізується (млн грн);

$СП_{загот\ t}$ – вартість спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та від самозаготівель, у періоді, що аналізується (млн грн);

$B_{гр\ спож\ t}$ – споживчі грошові витрати домогосподарств на придбання товарів та послуг у періоді, що аналізується.

12. Скориговані споживчі грошові витрати домогосподарств на придбання товарів у періоді, що аналізується ($B_{гр\ спож\ тов\ кор\ t}$), визначаються за такою формулою:

$$B_{гр\ спож\ тов\ кор\ t} = B_{гр\ спож\ тов\ t} \times K_{кор\ t}, \quad (3.2)$$

де $B_{гр\ спож\ тов\ t}$ – споживчі грошові витрати домогосподарств на придбання товарів у періоді, що аналізується (млн грн);

$K_{кор\ t}$ – коефіцієнт коригування для споживчих грошових витрат домогосподарств на придбання товарів та послуг у періоді, що аналізується.

13. У цих Методичних рекомендаціях доходи домогосподарств від продажу сільськогосподарської продукції включаються до загального обсягу роздрібного товарообороту. Робиться припущення, що високою є ймовірність продажу сільськогосподарської продукції домогосподарствами на неформальних ринках.

Інформація щодо доходів домогосподарств від продажу сільськогосподарської продукції отримується шляхом вибіркового обстеження умов життя домогосподарств на добровільній основі.

Доходи домогосподарств від продажу сільськогосподарської продукції в періоді, що аналізується ($D_{ринок\ t}$), визначаються як добуток доходу

домогосподарства від продажу сільськогосподарської продукції в середньому на одне домогосподарство за місяць ($D_{ринок\ і\ дом/міс\ t}$), кількості домогосподарств ($K_{дом\ t}$) та кількості місяців у періоді, що аналізується.

14. Загальний обсяг роздрібного товарообороту роздрібної торгівлі (юридичних осіб), фізичних осіб – підприємців та продажу домогосподарствами сільськогосподарської продукції (на неформальних ринках) ($ЗРТ_{підв+фіз+ринок_t}$) визначається за такою формулою:

$$ЗРТ_{підв+фіз+ринок_t} = РТ_{підв\ t} + РТ_{фіз\ осіб\ t} + D_{ринок\ t}, \quad (3.3)$$

де $РТ_{підв\ t}$ – обсяг роздрібного товарообороту роздрібної торгівлі (юридичних осіб) у періоді, що аналізується (млн грн);

$РТ_{фіз.\ осіб\ t}$ – обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) у діючих цінах фізичних осіб – підприємців у періоді, що аналізується (млн грн);

$D_{ринок\ t}$ – доходи домогосподарств від продажу сільськогосподарської продукції (на неформальних ринках) у періоді, що аналізується (млн грн).

15. Обсяг товарів, придбаних населенням у тіньовому сегменті у періоді, що аналізується ($ТС_{ВН_РТ\ t}$), визначається за такою формулою:

$$ТС_{ВН_РТ\ t} = В_{гр\ спож\ тов\ кор\ t} - ЗРТ_{підв+фіз\ осіб+ринок_t}, \quad (3.4)$$

де $В_{гр\ спож\ тов\ кор\ t}$ – споживчі грошові витрати домогосподарств на придбання товарів, скориговані на коефіцієнт $К_{кор\ t}$, розрахований за формулою (3.1), у періоді, що аналізується (млн грн);

$ЗРТ_{підв+фіз+ринок_t}$ – загальний обсяг роздрібного товарообороту роздрібної торгівлі (юридичних осіб), фізичних осіб-підприємців та продажу домогосподарствами сільськогосподарської продукції (на неформальних ринках) (млн грн).

16. Обсяг послуг, придбаних населенням у тіньовому сегменті в періоді, що аналізується ($О_{Посл\ t}$), визначається як різниця між споживчими витратами

домогосподарств на придбання послуг та обсягом реалізації населенню послуг підприємствами та фізичними особами – підприємцями за такою формулою:

$$O_{Послt} = B_{гр\ спож\ посл\ кор\ t} - (П_{посл\ підв\ t} + П_{посл\ фіз\ осіб\ t} + П_{(фін+страх)\ t}), \quad (3.5)$$

де $B_{гр\ спож\ посл\ кор\ t}$ – споживчі грошові витрати домогосподарств на придбання послуг, скориговані на коефіцієнт $K_{кор\ t}$, розрахований за формулою (3.1), у періоді, що аналізується (млн грн);

$П_{посл\ підв\ t}$ – обсяг реалізованих послуг населенню підприємствами сфери послуг (у ринкових цінах) у періоді, що аналізується (млн грн);

$П_{посл\ фіз\ осіб\ t}$ – обсяг реалізованих послуг населенню фізичними особами – підприємцями в періоді, що аналізується (млн грн);

$П_{(фін+страх)t}$ – обсяг фінансових та страхових послуг по сектору домашніх господарств у ВВП у періоді, що аналізується (млн грн).

Обсяг реалізованих послуг населенню підприємствами сфери послуг (у ринкових цінах) у періоді, що аналізується, розраховується за такою формулою:

$$П_{посл\ підв\ t} = \sum_{f=1}^{n} П_{посл\ підв\ f\ t}, \quad (3.6)$$

де $П_{посл\ підв\ f\ t}$ – обсяг послуги виду f, реалізованої населенню підприємствами сфери послуг (у ринкових цінах) у періоді, що аналізується (млн грн);

f – вид реалізованої послуги населенню підприємствами сфери послуг, $f = 1,\ldots\ldots n$.

Обсяг реалізованих послуг населенню фізичними особами – підприємцями ($П_{посл\ фіз\ осіб\ t}$) у періоді, що аналізується, розраховується за такою формулою:

$$П_{посл\ фіз\ осіб\ t} = \sum_{f=1}^{n} (П_{посл\ підв\ f\ t} \times \psi_{f\ t}), \quad (3.7)$$

де $П_{посл\ підв\ f\ t}$ – обсяг послуги виду f, реалізованої населенню підприємствами сфери послуг (у ринкових цінах) у періоді, що аналізується (млн грн);

$\psi_{f\,t}$ – питома вага обсягу реалізованої фізичними особами – підприємцями продукції (робіт, послуг) виду f в обсязі реалізованої продукції (робіт, послуг) цього виду суб'єктами господарювання за видами економічної діяльності в періоді, що аналізується (%).

Обсяг послуг, наданих домашнім господарствам ВЕД "Фінансова та страхова діяльність" $П_{(фін+страх)t}$ у році, що аналізується, розраховується в такому порядку:

1) визначається питома вага обсягу випуску за ВЕД "Фінансова та страхова діяльність" в обсязі випуску (у цінах споживачів) ($\gamma_{(фін+страх)\,t}$) за такою формулою:

$$\gamma_{(фін+страх)\,t} = B_{(фін+страх)\,t} \div B_t \ , \tag{3.8}$$

де $B_{(фін+страх)\,t}$ – обсяг випуску за ВЕД "Фінансова та страхова діяльність" (млн грн);

B_t – обсяг випуску (у цінах споживачів) (млн грн);

2) визначається відношення кінцевих споживчих витрат по сектору домашніх господарств (у цінах споживачів) $КСВ_{дом\ госп}$ до обсягу випуску за такою формулою:

$$ħ_{дом\ госп\ t} = КСВ_{дом\ госп\ t} \div B_t \ , \tag{3.9}$$

де $КСВ_{дом\ госп}$ – кінцеві споживчі витрати по сектору домашніх господарств (у цінах споживачів) (млн грн)

B_t – обсяг випуску (у цінах споживачів) (млн грн);

3) визначається обсяг випуску послуг, наданих домашнім господарствам ВЕД "Фінансова та страхова діяльність"(у цінах споживачів) ($П_{(фін+страх)\,дом\ госп\ у\ В\,t}$) за такою формулою:

$$П_{(фін+страх)\,дом\ госп\ у\ В\,t} = (B_t \times \gamma_{(фін+страх)\,t} \times ħ_{дом\ госп\ t}) \div 100 \ , \tag{3.10}$$

де B_t – обсяг випуску (у цінах споживачів) (млн грн);

$\gamma_{(фін+страх)t}$ – питома вага обсягу випуску за ВЕД "Фінансова та страхова діяльність" в обсязі випуску (у цінах споживачів) (%);

$h_{дом\ госп\ t}$ – відношення кінцевих споживчих витрат по сектору домашніх господарств (у цінах споживачів) до обсягу випуску;

4) визначається валовий внутрішній продукт за ВЕД "Фінансова та страхова діяльність", спожитий домашніми господарствами (у цінах споживачів) ($П_{(фін+страх)дом\ госп\ у\ ВВП\ t}$), за такою формулою:

$$П_{(фін+страх)дом\ госп\ у\ ВВП\ t} = П_{(фін+страх)дом\ госп\ у\ В\ t} \times \varphi_{ВВП(фін+страх)t\ у\ В\ (фін+страх)\ t}, \quad (3.11)$$

де $П_{(фін+страх)дом\ госп\ у\ В\ t}$ – обсяг випуску послуг, наданих домашнім господарствам ВЕД "Фінансова та страхова діяльність" (у цінах споживачів) (млн грн);

$\varphi_{ВВП(фін+страх)t\ у\ В\ (фін+страх)\ t}$ – питома вага обсягу валового внутрішнього продукту (у цінах споживачів) за ВЕД "Фінансова та страхова діяльність" в обсязі випуску (у цінах споживачів) за ВЕД "Фінансова та страхова діяльність" (%).

17. Рівень тіньової економіки за методом "витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги" ($Т_{ВН_РТ\ і\ П,}$) визначається як відношення суми обсягів придбаних населенням товарів і послуг у тіньовому сегменті в періоді, що аналізується, до обсягу офіційного ВВП у цьому періоді за такою формулою:

$$ТС_{ВН_РТ\ і\ П,} = \frac{ТС_{ВН_РТ\ t} + ТС_{ВН_П\ t}}{ВВП_t} \times 100, \quad (3.12)$$

де $ТС_{ВН_РТ\ t}$ – обсяг товарів, придбаних населенням у тіньовому сегменті в періоді, що аналізується (млн грн);

$ТС_{ВН_П\ t}$ – обсяг послуг, придбаних населенням у тіньовому сегменті в періоді, що аналізується (млн грн);

$ВВП_t$ – обсяг офіційного ВВП у періоді, що аналізується (млн грн).

18. Оцінка рівня тіньової економіки за цим методом $Т_{ВН_РТ\ і\ П,}$ застосовується під час розрахунку інтегрального рівня тіньової економіки в періоді, що аналізується ($Т_{int\ t}$), за вирахуванням обсягу економіки, що безпосередньо не

спостерігається в секторі домашніх господарств, розрахованого органами державної статистики.

Коригування оцінки рівня тіньової економіки за цим методом здійснюється за такою формулою:

$$T_{ВН_РТіПk_t} = T_{ВН_РТіП_t} \times (1 - \frac{\lambda_t}{100}), \qquad (3.13)$$

де $T_{ВН_РТіП_t}$ – оцінка рівня тіньової економіки за методом "витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги" у періоді, що аналізується (% від обсягу офіційного ВВП);

λ_t – обсяг економіки, що безпосередньо не спостерігається в секторі домашніх господарств, розрахований органами державної статистики, у році, що передує звітному періоду (%).

19. Показники, джерела вхідної інформації та розрахунок рівня тіньової економіки за методом "витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги" наведено в додатку 1.

IV. Розрахунок рівня тіньової економіки за електричним методом

20. Обчислення рівня тіньової економіки за електричним методом полягає в порівнянні приросту внутрішнього споживання електроенергії з приростом ВВП. При цьому припускається, що приріст внутрішнього споживання електроенергії повинен відповідати приросту реального ВВП. У разі перевищення приросту внутрішнього споживання електроенергії над приростом ВВП вважається, що електроенергія спрямовується на виробництво в тіньовій економіці.

Таке припущення є правильним, якщо технологічний рівень виробництва товарів, виконання робіт та надання послуг залишається незмінним. У разі інвестування в енергоефективні проекти та енергозберігаючі заходи різниця між індексом зміни внутрішнього споживання електроенергії та індексом зміни ВВП зростає внаслідок науково-технічного прогресу. Починаючи з 1998 року під час розрахунку обсягів тіньової економіки застосовується алгоритм, що враховує розвиток науково-технічного прогресу, досягнутого в реальному секторі економіки при споживанні всіх видів паливно-енергетичних ресурсів.

Цей метод є непрямим.

21. Рівень тіньової економіки за електричним методом ($T_{E\,t(t0)}$) визначається шляхом порівняння рівня тіньової економіки в періоді, що аналізується, та базовому періоді і розраховується за такою формулою:

$$T_{E\,t(t0)} = \frac{I_{E\,t(t0)} - I_{ВВП\;t(t0)}}{I_{ВВП\,t(t0)}} \times 100, \qquad (4.1)$$

де $I_{E\,t(t0)}$ – індекс зміни внутрішнього споживання електроенергії в періоді, що аналізується, до базового періоду;

$I_{ВВП\;t(t0)}$ – індекс зміни обсягу офіційного ВВП у періоді, що аналізується, до базового періоду;

t – період, що аналізується;

$t0$ – базовий період, у якому індекс зміни внутрішнього споживання електроенергії ($I_{E\,t0}$) та індекс зміни обсягу офіційного ВВП ($I_{ВВП\,t0}$) дорівнюють одиниці. За базовий період прийнято 1990 рік.

Індекс зміни обсягу офіційного ВВП у періоді, що аналізується, до базового періоду ($I_{ВВП\,t(t0)}$) розраховується за такою формулою:

$$I_{ВВП\,t(t0)} = \prod_{t=1990}^{t} \frac{I_{ВВП_t}}{I_{ВВП_{t-1}}}, \qquad (4.2)$$

де $I_{ВВП\;t}$ – індекс зміни обсягу офіційного ВВП у періоді, що аналізується;

$I_{ВВП\;t-1}$ – індекс зміни обсягу офіційного ВВП в аналогічному періоді попереднього року.

Починаючи з 1998 року індекс зміни обсягу офіційного ВВП у періоді, що аналізується ($I_{ВВП\,t}$), коригується на величину мінімального співвідношення індексу зміни витрат палива, теплоенергії та електроенергії на технологічні потреби ($I_{ПЕР}$) до індексу зміни обсягу офіційного ВВП ($I_{ВВП}$). Ця величина за період з 1998 по 2006 роки є константною ($const$) і дорівнює 0,912.

Індекс зміни обсягу офіційного ВВП у періоді, що аналізується ($I_{ВВП\,кор\,t}$), коригується за такою формулою:

$$I_{ВВП\,кор\,t} = I_{ВВП\,t} \times const, \qquad (4.3)$$

де $I_{ВВП\ t}$ – індекс зміни обсягу офіційного ВВП у періоді, що аналізується;

const – величина мінімального співвідношення індексу зміни витрат палива, теплоенергії та електроенергії на технологічні потреби до індексу зміни ВВП, що дорівнює 0,912.

Рівень тіньової економіки за електричним методом у періоді, що аналізується ($T_{E\,t}$), з урахуванням розвитку науково-технічного прогресу розраховується за такою формулою:

$$T_{E\,t} = \frac{I_{E\,t(t0)} - (I_{ВВП\ t(t0)} + \Delta I_{кор\,t})}{I_{ВВП\,t(t0)}} \times 100, \qquad (4.4)$$

де $I_{E\,t(t0)}$ – індекс зміни внутрішнього споживання електроенергії в періоді, що аналізується, до базового періоду;

$I_{ВВП\,t(t0)}$ – індекс зміни обсягу офіційного ВВП у періоді, що аналізується, до базового періоду;

$\Delta I_{кор\,t}$ – різниця між скоригованим індексом зміни обсягу офіційного ВВП ($I_{ВВП\,кор\,t}$) та індексом зміни витрат палива, теплоенергії та електроенергії на технологічні потреби ($I_{ПЕР\,t}$) починаючи з 1998 року до періоду, що аналізується.

Індекс зміни внутрішнього споживання електроенергії в періоді, що аналізується, до базового періоду ($I_{E\,t(t0)}$) розраховується за такою формулою:

$$I_{E\,t(t0)} = \prod_{t=1990}^{t} \frac{E_{вн\,сп\,t}}{E_{вн\,сп\,t-1}}, \qquad (4.5)$$

де $E_{вн\,сп\,t}$ – обсяг внутрішнього споживання електроенергії в періоді, що аналізується (млрд кВт/год);

$E_{вн\,сп\,t-1}$ – обсяг внутрішнього споживання електроенергії в аналогічному періоді попереднього року (млрд кВт/год).

Розрахунок обсягів внутрішнього споживання електроенергії в періоді, що аналізується ($E_{вн\,сп\,t}$), здійснюється за такою формулою:

$$E_{вик} = B_{Et} + Iм_{Et} - E_{Et} - E_{Eспож} - Вт_{Eтехнол}, \quad (4.6)$$

де B_{Et} – обсяг виробництва електроенергії в періоді, що аналізується (млрд кВт/год);

$Iм_{Et}$ – обсяг імпорту електроенергії в періоді, що аналізується (млрд кВт/год);

E_{Et} – обсяг експорту електроенергії в періоді, що аналізується (млрд кВт/год);

$E_{Eспож}$ – витрати електроенергії на власне споживання енергетичним сектором у періоді, що аналізується (витрати на власні потреби енергогенеруючих підприємств (установок), витрати електроенергії гідроакумулюючої електростанції на заряд, витрати електроенергії в системах охолодження) (млрд кВт/год);

$Вт_{Eтехнол}$ – втрати електроенергії в електромережах енергосистем у періоді, що аналізується (млрд кВт/год).

22. Оцінка рівня тіньової економіки за цим методом T_{Et} застосовується під час розрахунку інтегрального рівня тіньової економіки в періоді, що аналізується ($T_{int\,t}$), за вирахуванням обсягу економіки, що безпосередньо не спостерігається в секторі домашніх господарств, розрахованого органами державної статистики.

Коригування оцінки рівня тіньової економіки за цим методом здійснюється за такою формулою:

$$T_{Et\,k_t} = T_{Et} \times (1 - \frac{\mu}{100}), \quad (4.7)$$

де T_{Et} – оцінка рівня тіньової економіки за електричним методом у періоді, що аналізується (% від обсягу офіційного ВВП);

μ – обсяг економіки, що безпосередньо не спостерігається, розрахований органами державної статистики, у році, що передує звітному періоду (%).

23. Показники, джерела вхідної інформації та розрахунок рівня тіньової економіки за електричним методом наведено в додатку 2.

V. Розрахунок рівня тіньової економіки за методом збитковості підприємств

24. Обчислення рівня тіньової економіки за методом збитковості підприємств полягає у визначенні граничних мінімального та максимального коефіцієнтів тіньової економіки як частки ВВП, у межах яких перебуває рівень тіньової економіки.

25. Під час використання методу збитковості підприємств використовуються такі припущення:

1) усі збиткові підприємства за офіційними статистичними даними фактично є прибутковими, що вважається завищенням обсягів тіньової економіки. Рентабельність збиткових підприємств дорівнює рентабельності прибуткових підприємств у періоді, що аналізується ($R_{З\,t} = R_{П\,t}$).

Умовний прибуток збиткових підприємств у періоді, що аналізується ($M_{ПЗ\,у\,t}$), розраховується за такою формулою:

$$M_{ПЗ\,у\,t} = R_{П\,t} \times M_{ВЗ\,оф\,t} = \frac{M_{ПП\,оф\,t}}{M_{ВП\,оф\,t}} \times M_{ВЗ\,оф\,t} = M_{ПП\,оф\,t} \times \frac{M_{ВЗ\,оф\,t}}{M_{ВП\,оф\,t}}, \quad (5.1)$$

де $M_{ВЗ\,оф\,t}$ – витрати збиткових підприємств у періоді, що аналізується, за офіційними статистичними даними (млн грн);

$M_{ВП\,оф\,t}$ – витрати прибуткових підприємств у періоді, що аналізується, за офіційними статистичними даними (млн грн);

$M_{ПП\,оф\,t}$ – прибуток прибуткових підприємств у періоді, що аналізується, за офіційними статистичними даними (млн грн);

2) співвідношення витрат збиткових та прибуткових підприємств тотожне співвідношенню кількості таких підприємств:

$$\frac{M_{ВЗ\,оф\,t}}{M_{ВП\,оф\,t}} = \frac{l_{З\,оф\,t}}{l_{П\,оф\,t}}, \quad (5.2)$$

де $l_{З\,оф\,t}$ – кількість збиткових підприємств у періоді, що аналізується, за офіційними статистичними даними (одиниць);

$l_{П\,оф\,t}$ – кількість прибуткових підприємств у періоді, що аналізується, за офіційними статистичними даними (одиниць).

26. Граничний мінімальний коефіцієнт тіньової економіки ($K_{T\min t}$) розраховується з урахуванням зазначених припущень за такою формулою:

$$K_{T\min t} = \frac{M_{T\,t}}{ВВП_t}, \tag{5.3}$$

де $M_{T\,t}$ – тіньовий прибуток у періоді, що аналізується (млн грн);

$ВВП_t$ – обсяг офіційного ВВП у періоді, що аналізується (млн грн).

Тіньовий прибуток у періоді, що аналізується ($M_{T\,t}$), розраховується за такою формулою:

$$M_{T\,t} = M_{ПЗ\,у\,t} + M_{ПЗ\,оф\,t}, \tag{5.4}$$

де $M_{ПЗ\,у\,t}$ – умовний прибуток збиткових підприємств у періоді, що аналізується (млн грн);

$M_{ПЗ\,оф\,t}$ – частина валової доданої вартості продукції збиткових підприємств, що за офіційними статистичними даними є збитком збиткових підприємств (млн грн).

27. Граничний максимальний коефіцієнт тіньової економіки ($K_{T\max t}$) обчислюється з урахуванням припущення, що всі прибуткові підприємства відображають у звітах лише невикривлені дані, а всі збиткові підприємства приховують увесь обсяг валової доданої вартості виробленої ними продукції, а не тільки прибуток. У цьому разі граничний максимальний коефіцієнт тіньової економіки розраховується за такою формулою:

$$K_{T\max t} = \frac{l_{З\,оф\,t}}{l_{П\,оф\,t} + l_{З\,оф\,t}}, \tag{5.5}$$

де $l_{зоф\,t}$ – кількість збиткових підприємств у періоді, що аналізується, за офіційними статистичними даними (одиниць);

$l_{п\,оф\,t}$ – кількість прибуткових підприємств у періоді, що аналізується, за офіційними статистичними даними (одиниць).

28. Оцінка рівня тіньової економіки за цим методом є результатом суми граничного мінімального ($K_{T\,min\,t}$) та граничного максимального ($K_{T\,max\,t}$) коефіцієнтів тіньової економіки, зважених на їх вагу в інтегральному рівні тіньової економіки за цим методом $T_{збПt}$, визначену шляхом експертного опитування.

Вагові значення для граничного мінімального ($K_{T\,min\,t}$) та граничного максимального ($K_{T\,max\,t}$) коефіцієнтів тіньової економіки за цим методом наведено в додатку 3.

29. Оцінка рівня тіньової економіки за цим методом у періоді, що аналізується $T_{збП_t}$, застосовується в розрахунку інтегрального рівня тіньової економіки за вирахуванням обсягу економіки, що безпосередньо не спостерігається в секторі нефінансових корпорацій, розрахованого органами державної статистики.

Коригування оцінки рівня тіньової економіки за цим методом здійснюється за такою формулою:

$$T_{збП\,k_t} = T_{збП_t} \times (1 - \frac{\vartheta}{100}), \qquad (5.6)$$

де $T_{збП_t}$ – оцінка рівня тіньової економіки за методом збитковості підприємств у періоді, що аналізується;

ϑ – обсяг економіки, що безпосередньо не спостерігається в секторі нефінансових корпорацій, розрахований органами державної статистики, у році, що передує звітному періоду (%).

30. Показники, джерела вхідної інформації та розрахунок рівня тіньової економіки за методом збитковості підприємств наведено в додатку 4.

VI. Розрахунок рівня тіньової економіки за монетарним методом

31. Обчислення рівня тіньової економіки за монетарним методом полягає у визначенні тенденцій зміни співвідношення обсягу готівки до банківських депозитів у періоді, що аналізується, до базового періоду (t_0).

Припускається, що:

при здійсненні суб'єктами господарювання і населенням незареєстрованої економічної діяльності розрахунки за товари, роботи і послуги проводяться з використанням готівки, що зумовлює збільшення попиту на готівку в обігу, що обертається поза депозитними корпораціями;

швидкість обігу готівкових коштів як в офіційній, так і в тіньовій економіці однакова;

базовим періодом є "умовний" рік, у якому відношення обсягу депозитів до грошового агрегату М2 (f_0) становить 0,95. Результат відношення f_0 ($f_0 = \frac{M2 - M0}{M2}$) визначений методом усереднення та аналогій на базі досвіду країн (Бельгія, Велика Британія, Данія, Швеція), які мають високе значення f_0 при незначному рівні тіньової економіки (< 20% за оцінками експерта МВФ Фрідріха Шнайдера).

За такої умови будь-яке збільшення обсягу готівки є свідченням утворення потенційних можливостей для збільшення рівня тіньової економіки.

Цей метод є непрямим.

32. Розрахунок рівня тіньової економіки за монетарним методом здійснюється на основі методу Гутманна.

Рівень тіньової економіки за методом Гутманна в періоді, що аналізується ($T_{мГt}$), розраховується за такою формулою:

$$T_{мГt} = \frac{0{,}95 - f_t}{f_{t-1}}, \qquad (6.1)$$

де f_t – показник відношення обсягу депозитів до грошового агрегату в періоді, що аналізується;

f_{t-1} – показник відношення обсягу депозитів до грошового агрегату в аналогічному періоді попереднього року.

Показник відношення обсягу депозитів до грошового агрегату М2 (f) у зазначених періодах розраховується за такою формулою:

$$f = \frac{\frac{Д}{M2}}{\frac{Д_{t0}}{M2_{t0}}} = \frac{\frac{M2 - M0}{M2}}{\frac{M2_{t0} - M0_{t0}}{M2_{t0}}}, \qquad (6.2)$$

де $M2$ – величина активів грошового агрегату у відповідному періоді (млн грн);

$Д$ – банківські депозити у відповідному періоді (млн грн);

$M0$ – готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями у відповідному періоді (млн грн);

$t0$ – базовий період.

За методом Гутманна скорочення відношення обсягу депозитів до грошового агрегату $M2$ у періоді, що аналізується, є свідченням тенденції збільшення рівня тіньової економіки.

33. Показники, джерела вхідної інформації для розрахунку рівня тіньової економіки за монетарним методом наведено в додатку 5.

VII. Розрахунок інтегрального показника рівня тіньової економіки в національній економіці в цілому

34. Обчислення інтегрального показника рівня тіньової економіки в національній економіці в цілому ($T_{\text{int}\,t}$) здійснюється шляхом зведення оцінок рівнів тіньової економіки за методами "витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги", монетарним, електричним та методом збитковості підприємств, у періоді, що аналізується, зважених на вагові коефіцієнти відповідних методів в інтегральному показнику рівня тіньової економіки, обчислені з урахуванням стабільності оцінок рівнів за відповідним методом за попередні роки (далі – коефіцієнти ($a_{k\,t}$)).

Вважається, що чим більш нестабільними є оцінки рівня тіньової економіки за кожним методом у попередні роки, тим меншим є вплив відповідного методу на інтегральний показник рівня тіньової економіки. Перевага надається методу, що має більш стабільні оцінки за останні п'ять років.

Інтегральний показник рівня тіньової економіки в періоді, що аналізується ($T_{\text{int}\,t}$), розраховується як сума середньозважених оцінок рівня тіньової економіки за методами за такою формулою:

$$T_{\text{int}\,t} = \sum_{k=1}^{4} T_{k\,t} \times a_{k\,t}, \tag{7.1}$$

де $T_{k\,t}$ – оцінка рівня тіньової економіки за одним з методів у періоді, що аналізується;

k – один з методів оцінки рівня тіньової економіки.

35. Розрахунок коефіцієнтів ($a_{k\,t}$) складається з таких етапів:

1) розрахунок середнього значення оцінок рівня тіньової економіки за попередні роки ($\overline{T}_{k\,t}$) за такою формулою:

$$\overline{T}_{k\,t} = \frac{\sum_{t=1}^{p} T_{k\,t}}{p}, \tag{7.2}$$

де $T_{k\,t}$ – оцінка рівня тіньової економіки за одним з методів у періоді, що аналізується;

k – один з методів оцінки рівня тіньової економіки;

p – кількість попередніх років (кількість оцінок рівня тіньової економіки за одним із зазначених методів);

2) розрахунок середньоквадратичного відхилення оцінок рівня тіньової економіки за одним з методів ($D_{k\,t}$) за попередні роки від їх середнього значення за такою формулою:

$$D_{k\,t} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^{p} (T_{k\,t} - \overline{T}_{k\,t})^2}{p}}, \tag{7.3}$$

де $T_{k\,t}$ – оцінка рівня тіньової економіки за одним з методів у періоді, що аналізується;

$\overline{T}_{kt}$ – середнє значення оцінок рівня тіньової економіки за попередні роки;

k – один з методів оцінки рівня тіньової економіки;

p – кількість попередніх років (кількість оцінок рівня тіньової економіки за одним із зазначених методів);

3) розрахунок коефіцієнта варіації (υ_{kt}), який визначає ступінь відхилення оцінок рівня тіньової економіки за кожним із зазначених методів за попередні роки від їх середнього значення, за такою формулою:

$$\upsilon_{kt} = \frac{D_{kt}}{\overline{T}_{kt}} \times 100, \tag{7.4}$$

де D_{kt} – середньоквадратичне відхилення оцінок рівня тіньової економіки за одним з методів за попередні роки від їх середнього значення;

T_{kt} – оцінка рівня тіньової економіки за одним з методів у періоді, що аналізується.

Коефіцієнти (a_{kt}) є обернено пропорційними коефіцієнтам варіації (υ_{kt}) та в сумі дорівнюють одиниці.

Директор департаменту стратегічного планування та макроекономічного прогнозування **Наталя ГОРШКОВА**

Додаток 1
до Методичних рекомендацій щодо розрахунку
рівня тіньової економіки

Показники, джерела вхідної інформації та розрахунок рівня тіньової економіки за методом "витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги"

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Джерело вхідної інформації, розрахунок
1	Кількість домогосподарств ($K_{дом\,t}$)	тис. одиниць	таблиця "Структура грошових витрат домогосподарств" розділу "Грошові витрати домогосподарств" статистичного бюлетеня "Витрати і ресурси домогосподарств України", видання Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
2	Споживчі грошові витрати на придбання товарів у середньому на 1 домогосподарство за місяць ($B_{t\,гр\,тов\,1\,дом\,/\,міс}$)	грн	—"—
3	Споживчі грошові витрати на придбання послуг у середньому на 1 домогосподарство за місяць ($B_{t\,гр\,посл\,1\,дом\,/\,міс}$)	—"—	—"—
4	Вартість спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та від самозаготівель на 1 домогосподарство за місяць ($СП_{t\,загот\,1дом\,/\,міс}$)	—"—	таблиця "Структура грошових доходів і сукупних ресурсів домогосподарств" розділу "Грошові доходи і сукупні ресурси домогосподарств" статистичного бюлетеня "Витрати і ресурси домогосподарств України", видання Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
5	Вартість спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та від самозаготівель, кумулятивно ($СП_{загот\,t}$)	млн грн	розраховується як добуток вартості спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та від самозаготівель на 1 домогосподарство за місяць ($СП_{t\,загот\,1дом\,/\,міс}$), кількості

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00
Мінекономіки
2552-20 від 07.12.2020 16:05:29

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Джерело вхідної інформації, розрахунок
			домогосподарств ($K_{t\,дом}$) та кількості місяців у періоді, що аналізується
6	Доходи домогосподарств від продажу сільськогосподарської продукції у середньому на 1 домогосподарство за місяць ($D_{ринок\,1\,дом/міс\ t}$)	млн грн	таблиця "Структура грошових доходів і сукупних ресурсів домогосподарств" розділу "Грошові доходи і сукупні ресурси домогосподарств" статистичного бюлетеня "Витрати і ресурси домогосподарств України", видання Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
7	Доходи домогосподарств від продажу сільськогосподарської продукції, кумулятивно ($D_{ринок\,t}$)	—"—	розраховуються як добуток доходу домогосподарства від продажу сільськогосподарської продукції у середньому на 1 домогосподарство за місяць ($D_{ринок\,1\,дом/міс\ t}$), кількості домогосподарств ($K_{дом\,t}$) та кількості місяців у періоді, що аналізується
8	Соціальні трансферти в натурі, кумулятивно ($Tp_{соц\,t}$)	—"—	експрес-випуск "Доходи та витрати населення", видання Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
9	Витрати населення на придбання товарів та послуг за даними балансу доходів населення ($ВН_t$)	—"—	—"—
10	Обсяг роздрібного товарообороту роздрібної торгівлі (юридичних осіб) ($РТ_{підя\,t}$)	—"—	таблиця "Оптовий та роздрібний товарооборот підприємств оптової та роздрібної торгівлі" підрозділу "Внутрішня торгівля" розділу "Статистична інформація" сайту Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
11	Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) у діючих цінах фізичних осіб – підприємців ($РТ_{фіз.\,осіб\,t}$)	—"—	таблиця "Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності" розділу "Діяльність суб'єктів господарювання" статистичного збірнику "Діяльність суб'єктів господарювання", видання Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/;

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Джерело вхідної інформації, розрахунок
			розраховується як добуток обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) фізичних осіб - підприємців за видом економічної діяльності "Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів" та результату вирахування зі структури внутрішньої торгівлі питомої ваги оптового товарообороту підприємств
12	Доходи домогосподарства від продажу сільськогосподарської продукції у середньому на 1 домогосподарство за місяць (D_{pt})	грн	таблиця "Структура грошових доходів і сукупних ресурсів домогосподарств" розділу "Грошові доходи і сукупні ресурси домогосподарств" статистичного збірника "Витрати і ресурси домогосподарств України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
13	Обсяг реалізованих послуг населенню підприємствами сфери послуг (у ринкових цінах) ($П_{послідв\ t}$)	млн грн	експрес-випуск "Діяльність підприємств сфери нефінансових послуг" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/; розраховується як сума обсягу реалізованих населенню послуг підприємствами сфери послуг за видами економічної діяльності "Тимчасове розміщування й організація харчування", "Інший пасажирський наземний транспорт", "Поштова та кур'єрська діяльність", "Операції з нерухомим майном", "Освіта", "Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги", "Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок", "Надання інших видів послуг"
14	Питома вага обсягу реалізованої фізичними особами - підприємцями продукції (робіт, послуг) виду f в обсязі реалізованої продукції (робіт, послуг) цього виду суб'єктами господарювання за видами економічної діяльності (Ψ_{ft})	%	таблиця "Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності" підрозділу "Діяльність підприємств" розділу "Статистична інформація" сайту Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/; розраховується як відношення обсягу реалізованої фізичними

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Джерело вхідної інформації, розрахунок
			особами - підприємцями продукції (робіт, послуг) виду f до обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) цього виду суб'єктами господарювання за видами економічної діяльності
15	Обсяг випуску (в цінах споживачів) за ВЕД "Фінансова та страхова діяльність" $B_{(фін+страх)t}$	млн грн	таблиця "Витрати – випуск (у цінах споживачів)" підрозділу "Національні рахунки" розділу "Статистична інформація" сайту Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
16	Обсяг випуску товарів і послуг (в цінах споживачів) B_t	—"—	—"—
17	Обсяг валового внутрішнього продукту за ВЕД "Фінансова та страхова діяльність" (у цінах споживачів)	—"—	—"—
18	Обсяг випуску по сектору домашніх господарств (у цінах споживачів)	—"—	—"—
19	Обсяг офіційного ВВП України ($ВВП_t$)	—"—	позиція "Валовий внутрішній продукт" експрес-випуску Держстату "Валовий внутрішній продукт" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/; позиція "Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах" таблиці "Випуск у ринкових цінах і валовий внутрішній продукт" статистичного збірника Держстату "Національні рахунки України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

Додаток 2
до Методичних рекомендацій щодо розрахунку
рівня тіньової економіки

Показники, джерела вхідної інформації та розрахунок рівня тіньової економіки за електричним методом

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Джерело вхідної інформації, розрахунок
1	Обсяг виробництва електроенергії (B_{E_i})	млрд кВт/год	обсяг фактично виробленої електроенергії у натуральному виразі за період з початку року у статистичному бюлетені "Виробництво промислової продукції за видами в Україні" підрозділу "Промисловість" розділу "Статистична інформація" сайту Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
2	Обсяг імпорту електроенергії (Im_{E_i})	—"—	загальний обсяг імпорту за підгрупою 2716000000 "Електроенергія" / таблиця "Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу" за товарною групою "Мінеральні продукти" підрозділу "Зовнішньоекономічна діяльність" розділу "Статистична інформація" сайту Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
3	Обсяг експорту електроенергії (E_{E_i})	—"—	загальний обсяг експорту за підгрупою 2716000000 "Електроенергія" / таблиця "Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу" за товарною групою "Мінеральні продукти" підрозділу "Зовнішньоекономічна діяльність" розділу "Статистична інформація" сайту Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
4	Витрати електроенергії на власне споживання енергетичним сектором ($E_{E\ спож.ент}$)	—"—	дані державного статистичного спостереження "Постачання та використання енергії", затверджені наказом Держстату від 17.07.2020 № 216

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00

Мінекономіки
2552-20 від 07.12.2020 16:05:29

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Джерело вхідної інформації, розрахунок
5	Втрати електроенергії в електромережах енергосистем ($Вт_{E\ техноі}$)	млрд кВт/год	дані державного статистичного спостереження "Постачання та використання енергії", затверджені наказом Держстату від 17.07.2020 № 216

Додаток 3
до Методичних рекомендацій щодо розрахунку
рівня тіньової економіки

Вагові значення граничних мінімального та максимального коефіцієнтів тіньової економіки за методом збитковості підприємств

№ з/п	Граничні коефіцієнти за методом	Вагові значення коефіцієнтів
1	Граничний мінімальний коефіцієнт ($K_{T\min/}$)	0,15
2	Граничний максимальний коефіцієнт ($K_{T\max/}$)	0,85

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00

Мінекономіки
2552-20 від 07.12.2020 16:05:29

Додаток 4
до Методичних рекомендацій щодо розрахунку
рівня тіньової економіки

Показники, джерела вхідної інформації та розрахунок рівня тіньової економіки за методом збитковості підприємств

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Джерело вхідної інформації, розрахунок
1	Обсяг офіційного ВВП України ($ВВП_t$)	млн грн	позиція "Валовий внутрішній продукт" експрес-випуску Держстату "Валовий внутрішній продукт" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/; позиція "Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах" таблиці "Випуск у ринкових цінах і валовий внутрішній продукт" статистичного збірника Держстату "Національні рахунки України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
2	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (сальдо прибутку) підприємств ($М_{СП\,оф_t}$)	—"—	Експрес-випуск Держстату "Фінансові результати діяльності великих та середніх підприємств України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/; таблиця "Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності" підрозділу "Діяльність підприємств" розділу "Статистична інформація" сайту Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
3	Прибуток прибуткових підприємств ($М_{ПП\,оф_t}$)	—"—	—"—

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307804000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00

Мінекономіки
2552-20 від 07.12.2020 16:05:29

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Джерело вхідної інформації, розрахунок
4	Збиток/від'ємний прибуток збиткових підприємств ($M_{пзоф1}$)	млн грн	Експрес-випуск Держстату "Фінансові результати діяльності великих та середніх підприємств України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/; таблиця "Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності" підрозділу "Діяльність підприємств" розділу "Статистична інформація" сайту Держстату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

Додаток 5
до Методичних рекомендацій щодо розрахунку
рівня тіньової економіки

Показники, джерела вхідної інформації та розрахунок рівня тіньової економіки за монетарним методом

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Джерело вхідної інформації, розрахунок
1	Готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями $M0$	млн грн	таблиця "Огляди фінансових корпорацій" підрозділу "Грошово-кредитна статистика" розділу "Статистика" сайту Національного банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms
2	Величина активів грошового агрегату $M2$	—"—	—"—

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00

Мінекономіки
2552-20 від 07.12.2020 16:05:29